

O Svobodě

1. čtení: Jozue 24,1-15 Jestliže se vám zdá, že sloužit Hospodinu je zlé, vyvolte si dnes, komu chcete sloužit: zda božstvům, kterým sloužili vaši otcové, když byli za řekou Eufratem, nebo božstvům Emorejců, v jejichž zemi sídlíte. Já a můj dům budeme sloužit Hospodinu."

kázání: Soudců 10,6-16

Bratři a sestry

dnešní kázání bude asi trochu jiné než obvykle. Nepůjde o výklad konkrétního biblického oddílu. I když to přečtené místo z knihy Soudců pro nás bude důležité. Je to asi poprvé za moji farářskou kariéru, kdy budu nějak reflektovat dnešní datum. Dnes je 17. listopadu. Je tomu dvacetčtyři let, kdy v naší zemi skončila vláda komunistické strany. Je to 24 let, co si užíváme politické i občanské svobody. Ale při vyslovení toho slova i já cítím jakousi hořkost. Slavíme dnes Den boje za svobodu. Ale nějak kolem sebe moc veliké oslavy nevidím. Spíše cítím smutek, hořkost, zklamání a beznaděj.

Podívejme se ale nejdřív na ten náš biblický text. Je z knihy Soudců. Tuhle knihu jsem měl už v dětství moc rád. Protože je v ní hodně hrdinů a bojů proti utlačovatelům a takových těch chvil, kdy se slabší nevzdá ale bojuje proti nadvládě silnějších tyranů a nakonec vyhraje. A Pán Bůh se k tomu boji za svobodu přiznává. Jen jedno mi nikdy nešlo na rozum. Ta kniha má jeden takový refrén: Izraelci se dopouštěli toho, co je zlé v Hospodinových očích. Tahle věta se tam objevuje pořád dokola. Izraelci tam vlastně pořád dokola zažívají totéž. Dostali od Boha zemi a dostali pravidla, jak žít v té zemi ve svobodě s Bohem i s lidmi. Po nějaké době se ale na Pána Boha i na ostatní lidi vykašlali, začali uctívat kdekdo a kdekoho a ten kdekdo je potom vždycky zotročil. A Bůh toho kdekoho nechal. Izraelci pak volali k Bohu a prosili za odpuštění a za navrácení svobody. A Bůh se vždycky ustrnul a osvobodil je. A tak to šlo pořád dokola. Jako Pes jitrničku sežral. A já to nikdy nechápal. Jak je to možný? Jak mohli být ti Izraelci takoví tupci? Jak to, že se nepoučili? Vždyť i mně v těch dvanácti letech bylo jasné, co mají dělat. Ale oni ne. Po pár letech to vždycky začlo nanovo. A když se podíváte na celý ten veliký biblický příběh o bytí Boha s lidmi, je to vlastně pořád to stejné. Člověk dostane od Boha něco krásného, a často je to svoboda, přijde o to, protože na Pána Boha kašle, a pak brečí o pomoc, aby ho Pán Bůh zase zachránil. A tak pořád dokola. Copak jsou všechny ty biblické postavy úplně blbci? Až v dospělosti mi to došlo. Jsou úplně stejní, jako my. My lidé jsme úplně stejní blbci. Je to jen dobrý příklad toho, že ti bibličtí Izraelci nejsou žádný vybájený národ. Že jsou úplně stejní a úplně stejní tupci jako my. Že jejich příběhy jsou příběhy i nás.

Opakem svobody je vždycky otroctví. Jedinou alternativou svobody je pouze nějaká forma otroctví. A my lidé se tak často necháváme zcela svobodně zotročit. Protože svoboda je těžká. Protože rozhodovat se a nést následky vlastních rozhodnutí, to je děsná práce. Svoboda je veliký dar ale zároveň tak těžký úkol. Jako každý Boží dar.

Je to dnes 24 let po Sametové revoluci. A všude kolem sebe jsem svědkem beznaděje, zklamání z politiky a svobody, nadávání na všechno a na všechny. Všichni ostatní za všechno můžou a všichni my jsme jen oběťmi. A z toho pramení hlasy volající po nové vládě silné ruky. Kéž by tak přišel někdo, kdo by místo nás, za nás v tom udělal pořádek. Kdo by všechny ty zloděje a příživníky vyhnal a zajistil nám bohatou a klidnou budoucnost. Budoucnost tak podobnou té minulosti, která skončila před 24 mi lety. Dokonce tak často můžete slyšet stesky po tom, jak to za těch komunistů bylo vlastně docela milé. Ne všechno dobré ale takové klidné a bezpečné. Rozhodně klidnější a bezpečnější, než dnes. A tak se jako lidé zase utíkáme z té těžké svobody do toho jednoduššího otroctví. Úplně stejně jako tehdy Izraelci.

A tak přemýšlím, jaké místo v tom všem máme my, křesťané. Jaké místo v tom všem mám já, jako následovník toho, kdo za moji skutečnou svobodu položil život na kříži. Jaká je úloha nás, kteří věříme v Boha. V toho Boha, který lidem svobodu dal. Pro kterého je svoboda natolik důležitá, že se zde na zemi jakoby vzdal svojí vševlády a přenechal alespoň její část nám lidem. My jsme mu uvěřili a připojili jsme se k tomu jeho velikému příběhu, který čteme v Bibli. Hlásíme se k tomu, že to my jsme byli otroky v Egyptě a Hospodin nás odtamtud vyvedl. Že i nám dal desatero, které má být směrovkami ke svobodě. Ten Hospodin, který miluje svobodu a nenávidí otroctví. Jaký je náš úkol zde v České republice 24 let po Sametové revoluci?

Napadají mě 3 věci. Ta první, věřit – i když to bude znít banálně, tak věřit, že svoboda je lepší než otroctví. A že stojí za to jít tou dlouhou a těžkou cestou a učit se svobodě. Přijmout ten složitý úkol a být zodpovědni za svoje činy a za jejich následky.

To druhé, svědčit – ostatním lidem slovy i životem svědčit o tom, co známe a co jsme prožili. V těch biblických příbězích, v životě i ve společenství bratří a sester. O otroctví, ze kterého jsme mohli vyjít a o svobodě, kterou nám Bůh nabízí a kterou snad alespoň někdy zažíváme. Svědčit o tom, že svoboda je požehnáním a je naplňováním toho, k čemu nás Bůh stvořil a k čemu nás poslal na tuto zemi.

Ježíš pravil, že poznáme pravdu a pravda nás učiní svobodnými. Jistě to není hlavní smysl těch slov ale napadá mě, že jsme zodpovědni za předávání pravdy. A ano, v našem případě a v naší situaci i za předávání pravdy o komunistickém režimu. Je našim úkolem předávat těm, kteří jej nezažili nebo už zapomněli, jak zruďná věc to byla. Nezapomenout a nepřidat se k těm sladkým lživým řečem, že to vlastně nebylo zas tak hrozný a že když byl člověk slušnej a moc do ničeho nestrkal nos, mohl si žít docela v klidu. Možná ano. Ale co ti, kteří se nechtěli nechat zotročit. Co ti, kteří pro svou víru v Boha, víru ve svobodu a lidskou důstojnost, víru v pravdu museli snášet fyzické i psychické týrání. Byli poplívání, zavírání, mučení a vraždění ve vyšetřovacích vazbách, vězeních a při politických procesech? Je našim úkolem i tuhle pravdu předávat dál, dalším generacím. Nezapomenout a nedovolit, aby se něco podobného mohlo opakovat. Pokud nevíte, o čem je řeč, nebo pokud se vám to zdá příliš nafouklé všechny ty řeči o zločinech komunismu, poslechněte si na českém rozhlase pořad Příběhy 20. století. A nebo se zeptejte pamětníků, kteří jsou ještě stále naživu.

Ten třetí úkol, který mě napadá, který jako křesťané v této době a v tomto státě máme, je možná nejtěžší. Je to stejný úkol, který měl mezi Izraelci Mojžíš. Když Izraelci vyšli z Egypta, z otroctví ke svobodě, docela brzy začali reptat a nadávat, že takhle si teda tu svobodu nepředstavovali. No, úplně stejně jako my češi dnes. A někteří se chtěli rovnou vrátit do Egypta, jak příznačné, jiní se rozhodli, že svobodu vymění za nadvládu zlatého telete. A v jednu chvíli to už Bůh přestal snášet a Chtěl Izraelce zničit. Protože opovrhli jím nabízenou svobodou, protože chtěli Pána Boha nahradit zlatým teletem, ať už je tím teletem cokoli. Víte, co v tu chvíli udělal Mojžíš? Bůh mu řekl: Ustup, ať je zničím a z Tebe učiním nový lid. Mojžíš řekl: Ne! Neustoupím. Jestli je chceš, zničit, znič s nimi i mě. Já patřím k nim. Já jsem jeden z nich. To je náš úkol. Nestavět se nad ty naše tupé spoluobčany, kteří by tak rádi, aby nám zase někdo vládl pevnou rukou. Nedělat si alternativní komunity, ve kterých budeme svobodní a budeme vyvolení. Ale být s nimi. A snažit se a vysvětlovat a bojovat i za ně. I když od nich za to schytáme spíš pár facek než poděkování. I my křesťané jsme stále občany tohoto státu a je i naší odpovědností nedopustit, aby tu zase zavládlo otroctví. A pokud ano, zůstat mezi lidmi jako jedni z nich a zvat je ke svobodě. Zvat je k tomu, který nabízí svobodu navzdory všem králům a králíkům, kteří si chtějí hrát na bohy.

My lidé jsme dostali od Boha veliký dar, dar svobody. Problém je, že člověk má většinou tendence volit si to, co je pro něj úplně nejhorší. A tak často sami volíme otroctví nebo zotročujeme ostatní. A vůbec nemusí jít o ty velké, světové a politické hry. Zažívá to každý z nás na té osobní lidské rovině. Každý z nás musí bojovat o to, aby se nenechal zotročit těmi úplně obyčejnými věcmi. Touhou a strachem. A to ne v takové te formě, kterou by psychiatři odhalili jako nemoc a nasadili na ni nějaký lék. Ale tou úplně obyčejnou, normální a jakoby zdravou touhou po zajištěném, bezpečném, šťastném a nezávislém životě, kterého si myslíme, že dosáhneme dostatkem peněz. A tak pracujeme a přepracováváme se a skutečný život nám utíká mezi prsty. A tak si půjčujeme, abychom byli alespoň na chvíli tak šťastní, jako jsou ti lidé v reklamách. A strachem. Strachem, že nic z toho zajistit stejně nedokážeme. Ano, i strachem z toho, že ani Bůh nám nezajistí tady na zemi šťastný, klidný a spokojený život. Ne, nezajistí. To totiž není smyslem našeho života.

Jestli opravdu chceme být následovníky Ježíše Krista, pak našim úkolem není být za každou cenu tady na světě šťastní, mít se tady na světě dobře. Ale je našim úkolem být svobodní. V důvěře v toho, který nám svobodu dal a chce nás v ní vést.

Pane Bože, děkujeme za to dobré a krásné, co můžeme i zde na světě zažívat. Děkujeme i za politickou a občanskou svobodu, kterou máme v této zemi. Uč nás v ní žít. Ved' nás, ať nemusíme být stejní tupci, jako ti Tvoji Izraelci. Ať nemusíme pořád dokola dělat stejné chyby. Dej nám sílu zvládat to těžké a náročné, s čím tady na světě musíme bojovat. Dej nám sílu být solí a světlem této zemi.

Amen